

Passive measures of social policies designed to support employment income in case of unemployment, which is financed from the special insurance funds. The necessity of determining the optimal structure of active and passive measures of state employment policy in the context of social security is provided.

Bases of the system of obligatory state social unemployment insurance (OSSUI) are disclosed. The worlds experience the conditions for obtaining the status of unemployed and the mechanism for its protection is analyzed.

The comparative analysis the components of the unemployment benefits' mechanism, taking into account the world experience is implemented. The features of obtaining the status of an unemployed person's social protection, calculation and payment of unemployment benefits depending on the insurance experience in Ukraine and the UK are disclosed.

Social protection of the unemployed population is carried out by compensation the lost wages with payment of unemployment benefits. In Ukraine, the size of the insured person is determined by the period of work prior to registration of a person as unemployed. In England there are two types of fixed unemployment benefits in case of disability: assistance, based on insurance premiums, and assistance which is paid to people who do not fall under the category of National Insurance Contributions.

The necessity of social policy in the sphere of employment, taking into account national security threats in the social sphere is proved. The preconditions reforming OSSUI which includes the improvement of the financial and economic situation in the country, expanding the scope of work, improve social standards are determined.

Key words: *social security, employment policy, active and passive employment policy measures, mandatory state social insurance.*

УДК 339.98 - 339.96

Н.В. Резнікова, М.Ю.Рубцова

ОФІЦІЙНА ДОПОМОГА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ ТИСЯЧОЛІТТЯ: ПРОБЛЕМА СКОРОЧЕННЯ НЕРІВНОСТІ У ДОХОДАХ ТА БОРОТЬБИ З БІДНІСТЮ

У статті проаналізовано економічну сутність офіційної допомоги і механізми її надання з наголосом на зв'язку останньої з Цілями розвитку тисячоліття ООН. Надана критична оцінка впливу офіційної допомоги цілям розвитку на просування у вирішенні проблеми бідності та неефективного розподілу доходів.

Ключові слова: *міжнародна допомога, країни-реципієнти, країни-боржники, фонди іноземної допомоги, канали впливу, урядова заборгованість, економічний розвиток, нерівномірність доходів.*

Постановка проблеми. Попри тривалу історію свого існування, феномен економічної допомоги – як з точки зору мотивів країн-донорів так і інтенцій країн-реципієнтів - продовжує продукувати дедалі більше питань на тлі нетранспарентних правил гри та очевидних прорахунків при визначенні сфер застосування допомоги. Цікавим видається й той факт, що згідно своєї філософії, допомога як така має широкий спектр дії – від боротьби з нерівністю у різних її проявах (як то голодом, бідністю, доступом до освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я) до вирішення проблем навколишнього середовища та економічного росту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслене знаходить підтвердження в аналізі наукових досліджень, присвячених встановленню економічних ефектів допомоги. Так, Г.Дукуліагос і М.Палдман скорботно констатують, що після сорока років функціонування інституту допомоги, більшість доказів вказує на те, що вона виявилась неефективною [1]. Натомість, авторський колектив на чолі з М. МакГілвірсеєм небезпідставно стверджує, спираючись на емпіричний досвід різних груп країн, що попри недосконалість, властиву механізму надання допомоги, досягнення економічного зростання в країнах-реципієнтах має більше шансів за умов її отримання [2].

Втім, погоджуючись із припустимістю таких висновків, у Е.Меші та М.Віварелі не знаходимо фактів, що демонстрували б вплив зростання доходу, в першу чергу, на бідні верстви населення [3]. В свою чергу, М.Шафіулла [4], фокусуючи свій дослідницький інтерес на проблемі нераціонального розподілу ресурсів, наполягає, що допомога здатна зменшити різницю в доходах населення за існування певних вихідних умов та каналів взаємовпливу. Цілком очікуваними, в контексті цього, сприймаються припущення Р.Флека і К.Кілбі [5], Л.Анджелес та К.Неанідіса [6], Дж.Тавареса [7] про те, що основні вигоди від допомоги отримує саме політична еліта. Подібні факти надихнули вчених А.Алесіну та Б.Ведера [8] дослідити кореляційні зв'язки між корумпованістю уряду країни, що претендує на отримання допомоги, і умовами доступу до останньої. Більше конкретики знаходимо в працях Р.Раджана і А.Субраманіана [9], присвячених встановленню взаємозв'язків між допомогою і ресурсним прокляттям; в доробку Р.Холдера [10], що фокусується на проблемі розподілу рентних платежів; між допомогою та інвестуванням в інтерпретації П.Селаї, Р.Сьунезена [11].

Втім, ми пропонуємо поглянути на проблему допомоги не лише в регіональному розрізі – з певним набором стартових умов запровадження і наслідків освоєння, а більш глобально – з акцентом на боротьбі з бідністю та неефективним розподілом доходів як одними із Цілей розвитку тисячоліть ООН, що і являє **наукову мету** даного дослідження.

Викладення основного матеріалу. Програми міжнародної допомоги є відносно давнім та широко вживаним інструментом економічного впливу на держави-суб'єкти МЄВ. Першим фактичним історичним актом реалізації програми фінансової допомоги варто вважати французькі відрахування на користь США у часи революційних коливань та проголошення республіки (1760-70-ті рр.). Цікавим є той факт, що по мірі зростання обсягів відрахувань на користь тоді ще молодій республіці Сполучених Штатів, фінансового занепаду зазнавала сама імперія бурбонів, що призвело до сумнозвісних подій 1789 р. у Бастилії. Бурхливого розвитку міжнародні програми допомоги набули у другій половині ХХ ст., а основним каталізатором даного процесу варто вважати післявоєнний «План Маршала». Діяльність Групи Сприяння Розвитку (ГСР), що була створена 13 січня 1960 р. та перетворена на Комітет Сприяння Розвитку (КСР) після започаткування ОЕСР, стала першим інституційним праобразом сучасної офіційної допомоги цілям розвитку (ОДЦР). Закономірним видається той факт, що провідні розвинені країни, які сьогодні розглядаються як фундамент славнозвісної «Великої Сімки», формували засадничі принципи функціонування ГСР.

Слід констатувати відсутність одноставності у тлумаченні самого поняття «допомога». Як правило, іноземна допомога виступає як необхідний засіб сприяння економічному розвитку в найменш розвинених країнах. Мета програми іноземної допомоги найменш розвиненим країнам полягає у прискоренні їх економічного розвитку до того моменту, де задовільні темпи росту можуть бути досягнуті на основі самопідтримки. Таким чином, загальна мета зовнішньої допомоги – це надання кожній

найменш розвиненій країні позитивних стимулів для реалізації максимальних зусиль країни щодо підвищення темпів її зростання.

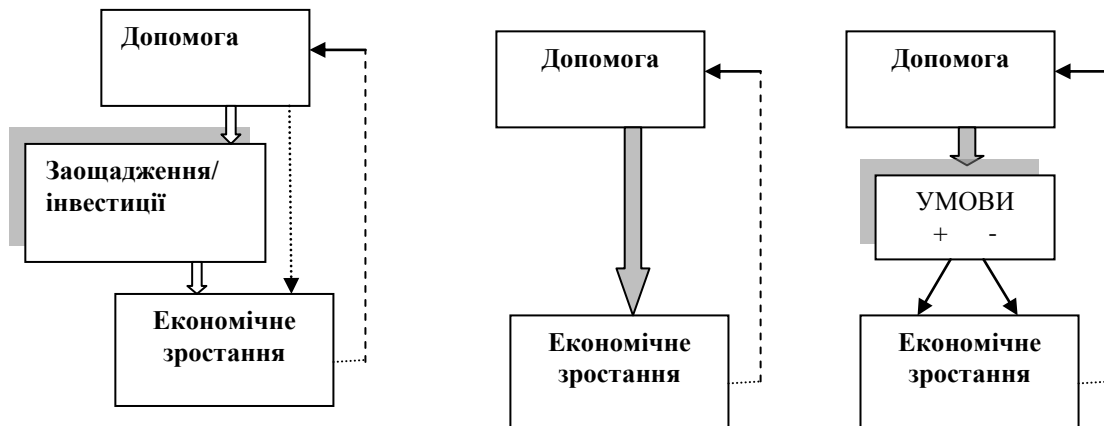

Рис. 1. Моделі «допомога-економічне зростання» першого, другого та третього покоління

Джерело: [1]

Стандартне визначення іноземної допомоги виходить з Комітету сприяння розвитку (КСР) Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), яка визначає іноземну допомогу як фінансові потоки, технічну допомогу і товари, які: в якості своєї основної мети призначені для сприяння економічному розвитку та добробуту (таким чином, виключають допомогу військовій сфері та для інших цілей, що не допомагають розвитку); передбачають гранти або пільгові кредити [12].

Гранти та пільгові кредити називаються фінансуванням на пільгових умовах, в той час як кредити, які несуть в собі ринкові або близькі до ринкових умови (і, отже, не є іноземною допомогою) відносять до не пільгового фінансування. Згідно КСР, кредит вважається допомогою, якщо він має так званий «грант - елемент» від 25 і більше відсотків, а це означає, що поточна вартість кредиту повинна бути нижчою не менш ніж на 25 % від поточної вартості кредиту в порівнянні з ринковими ставками.

Комітет сприяння розвитку класифікує потоки допомоги на три великі категорії [13]:

- офіційна допомога в цілях розвитку (ОДЦР) є найпоширенішою, що складається з допомоги, що надається урядами країн-донорів країнам з низьким і середнім рівнем доходу;
- офіційна допомога (ОД) – це допомога, що надається урядами у багатші країни з доходом на душу населення вище, ніж \$ 9,0005 (наприклад, Багамські острови, Кіпр, Ізраїль і Сінгапур), а також країнам, які раніше були частиною Радянського Союзу або його супутників;
- приватна добровільна допомога включає в себе гранти від неурядових організацій, релігійних груп, благодійних організацій, фондів та приватних компаній.

Водночас, слід акцентувати на тому, що вказані вище історичні аспекти, та й сам змістовний контекст ОДЦР тісно корелює з Цілями Розвитку Тисячоліття ООН, визначеними у 2000 р. Зауважимо, що приведені нижче цілі були одноставно визнані країнами-донорами ОДЦР у якості основного орієнтиру фінансових транзакцій на користь найменш розвинених країн (НРК) та обтяжених боргом країн (ОБК). Викорінення неприйнятно високих рівнів бідності та голоду у глобальному масштабі; забезпечення доступності середньої (шкільної) освіти у планетарному вимірі; сприяння встановленню статевої рівності та підвищення соціальної ролі жінки (особливо

актуально для ОБК); зниження випадків дитячої смертності (у віці до 2 років); сприяння укріпленню здоров'я матерів; боротьба з СНІД/ВІЛ, малярією та рештою небезпечних хвороб; зменшення тиску на навколишнє середовища в рамках заохочення сталого розвитку; побудова міжнародного партнерства заради розвитку.

Втім, результативність такої допомоги небезпідставно викликає сумніви. Так, використовуючи дані по 21 країні за період від 1970 по 1995 роки, Д.Херзером та П.Нунненкампом [14] було виявлено, що допомога впливає на збільшення нерівності в розподілі доходів (Табл.1). Цей факт додає важливий аспект в дослідження ефективності допомоги, доповнюючи тривалі і спірні дискусії про зростання результативності допомоги. Зокрема, результати цих досліджень суперечать оптимістичним поглядам про те, що допомога може бути ефективною у боротьбі з бідністю в країнах-одержувачах, навіть якщо вона не призвела до помітних ефектів у середньостроковому зростанні. Слід підкреслити, що проведений авторами аналіз охоплює загальні ефекти, які не можуть бути віднесені до якихось конкретних механізмів передачі. Це, в свою чергу, має важливі наслідки: якщо попередні дослідження фокусуються майже виключно на збільшенні нерівності через зловживання з боку місцевих еліт у країнах-реципієнтах і використання іноземної допомоги для особистої вигоди, то підхід на кшталт П. Буна концентрується на зміцненні обумовленості допомоги в такий спосіб, аби запобігти витоку ресурсів за рахунок кращого контролю за його потоками, а також ініціювання та підтримки «процесів, які є доцільними, транспарентними і такими, що враховують інтереси бідних верств населення» [15]. Дані, наведені МВФ, красномовно свідчать про відсутність зрушень у показниках доходів в країнах, що розвиваються, починаючи з 1990-их рр.

Таблиця 1

Динаміка в доходах країн, що розвиваються

	Сукупні доходи	Податкові доходи	Інші доходи
Початок 2000-их років			
Північна і Південна Америка	19,7	16,0	3,6
Африка на Південь від Сахари	19,7	15,9	3,8
Центральна Європа, країни Балтії, РФ, інші країни СНД	26,7	23,4	3,2
Північна Африка і Близький Схід	26,2	17,1	9,1
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	16,6	13,2	3,4
Малі острови	32,0	24,5	7,6
Початок 1990-их років			
Північна і Південна Америка	18,3	14,9	3,4
Африка на Південь від Сахари	19,3	16,3	2,9
Центральна Європа, країни Балтії, РФ, інші країни СНД	30,9	27,3	3,6
Північна Африка і Близький Схід	23,3	15,1	8,3
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	17,6	13,6	4,0
Малі острови	33,4	25,5	7,9

Джерело: [16]

Хоча країни і відрізняються власним досвідом, податкові доходи у найбідніших регіонах і країнах, що розвиваються, у більшості випадків, залишалися незмінними або знижувалися (Табл.2). Наприклад, відношення податкових доходів до ВВП знизилося як у країнах Африки на південь від Сахари, так і в Азіатсько-тихоокеанському регіоні. На переконання Б.Клементса, С.Гупти, О.Пивоварського і Е.Тюгсона, частково це може пояснюватись збільшеним використанням різних податкових пільг і послаблень, що може відкрити додаткові можливості для корупції. У той же час, обсяги потоків допомоги в багатьох регіонах залишалися значними по відношенню до внутрішніх доходів [16].

Як зазначає Дж.Стігліц, нерідко й внутрішні еліти також беруть участь у скуповуванні великих активів за договірними цінами [17]. Т.Л.Еванс погоджується з думкою цитованих нею Л.Блама та Ф. Опіци про те, що такі стратегії приватизації не стимулюють внутрішнє капітальне будівництво, але передають ресурси і підприємства іноземним інвесторам за зручними цінами [18]. Більше того, дохід, отриманий іноземними інвесторами на Глобальному Півдні, в основному, репатрійований у країни Першого світу, що, на наше переконання свідчить про викачування ресурсів з нерозвинутих економік.

Таблиця 2

Основні реципієнти зарубіжної допомоги, 1986-2007 рр.

Загальні обсяги ОДЦР (офіційна допомога в цілях розвитку)	1986-1987	1996-1997	2006-2007
	\$ 41,093	\$ 59,534	\$ 116, 413
Розподіл допомоги за ознакою приналежності до певної групи країн (%)			
Країни, що розвиваються	25,3	19,6	22,4
Країни з низьким рівнем доходу (1025 дол. або менше)	13,0	14,8	18,9
Країни із доходами нижче середнього рівня (1026 – 4035 дол.)	29,7	32,9	31,3
Країни із доходами вище середнього рівня (4036 – 12475 дол.);	6,4	6,1	4,2
Інші країни	15,8	20,9	23,2
Розподіл допомоги за регіональною ознакою (%)			
Африка на Південь від Сахари	26,6	23,4	31,3
Південна та Центральна Азія	12,9	10,2	10,5
Інші країни Азії та Океанія	18,2	21,4	12,7
Середній Схід і Північна Африка	16,0	12,7	16,1
Країни Латинської Америки і Карибського басейну	11,5	13,3	7,4
Європа	2,5	3,4	3,6
Інші країни	12,3	15,6	18,4

Джерело: [12]

Більше того, як влучно акцентує увагу М. Роуботам, оскільки державні борги сплачені, в тому числі, через механізм оподаткування, репатріація прибутку від приватизованих активів, куплених іноземними інвесторами, сприяє тривалій урядовій заборгованості [19]. Все це жодним чином не впливає на вирішення проблем подолання нерівномірного розподілу доходів та боротьби з бідністю.

Для досягнення Цілей в галузі розвитку на рубежі тисячоліття (ЦРТ), у тому числі скорочення вдвічі бідності в усьому світі до 2015 року, країни-донори визначили за необхідне виділяти 0,7 відсотка свого ВВП на офіційну допомогу на цілі розвитку.

Однак у зв'язку з цим Б.Клеменс, С.Гупта, О.Пивоварський та Е.Тюгсон [16] ставлять питання про те, в якій формі має надаватися ця допомога - у вигляді кредитів або грантів. Вчені стверджують, що, починаючи ще з 1960-их рр., країни – реципієнти допомоги більш приязно відносяться до грантів, адже кредити передбачають тягар майбутніх платежів. З макроекономічної точки зору, це служить стимулом до розумного використання ресурсів та мобілізації податків або, принаймні, до підтримання поточних рівнів забезпечення доходної частини бюджету. Натомість, гранти розглядаються ними як безкоштовні ресурси і, отже, як можливий замітник внутрішніх доходів. Більше того, якщо значна частка кредитів надається на надзвичайно пільгових умовах, а заборгованість по них нерідко реструктуризується, функціонери в країні-реципієнті допомоги починають розглядати такі кредити як аналог грантів.

Водночас, якщо визнавати підхід М.Нісанке та Е.Торбеке [20], згідно з яким окрім каналу «економічного зростання» є інші важливі канали, через які глобалізація впливає на бідність, маємо констатувати приреченість на вкрай високу апроксимативність будь-якого моделювання, присвяченого встановленню кореляційних зв'язків між ОДЦР та завданням подолання бідності. Перелік каналів впливу, до яких, серед іншого, автори залучають технології, мобільність факторів виробництва, структуру трудової міграції, інспірованої глобалізацією; збільшення економічної відкритості і, як наслідок, пов'язану з цим вразливість бідних сімей до економічних та фінансових потрясінь; асиметрію інформації та відмінності у рівнях інституційного розвитку в розвинених країнах та країнах, що розвиваються, які, зрештою, і опосередковують вплив вище згаданих каналів на бідні верстви населення, переконує в неспроможності економічної допомоги істотно вирішити одну з глобальних проблем людства. Більше того, зміни, що відбулись в історичному контексті з моменту старту програм офіційної допомоги, **дають нам привід за сучасних умов розвитку міжнародних економічних відносин інтерпретувати допомогу як свого роду акт компенсації за прискорену лібералізацію торгівлі та ринків капіталу, які загострили залежність найменш розвинених країн від ринкових коливань.**

Висновки. Попри оголошені високі Цілі розвитку тисячоліття, слід наголосити на співіснуванні різних економічних інтересів – приватних, державних, які лише загострюються у вимірах регіональної і глобальної співпраці, набуваючи в площині офіційної допомоги різкого контрасту. Альтруїстичні та егоїстичні мотиви країн-донорів допомоги відповідають комерційним і політичним задачам, що стоять перед ними. Більше того, не можемо проігнорувати ще й той факт, що вектор зовнішньої допомоги диктується здебільшого політичними і стратегічними міркуваннями, а не економічними потребами та політичною ситуацією країн-реципієнтів. Прискіпливий аналіз розподілу ОДЦР переконує ще й в тому, що остання надається як країнам з демократичними режимами, так і з корумпованим урядом, що не дозволяє сподіватись на її ефективний розподіл контексті окреслених задач боротьби з бідністю й нерівномірним розподілом доходів.

Маємо констатувати кілька варіантів взаємозалежності між допомогою та ефективністю подолання бідності:

- Доходи можуть як збільшитися, так і зменшитися, залежно від форми допомоги та суми, на яку уряд збільшить витрати у зв'язку з її наданням. Так, якщо в результаті допомоги витрати зростають на меншу величину, ніж приріст іноземної допомоги, а рівень внутрішнього запозичення залишається незмінним, то в такому

випадку доходи знизяться. Якщо уряд збільшить витрати на більшу величину, ніж приріст обсягу допомоги, то доходи необхідно буде збільшити для збереження постійного рівня потреб у запозиченні. Таке може статися, якщо допомога надається переважно у формі сприяння реалізації проектів, в рамках яких уряд повинен витратити еквівалентну суму і якщо допомога не є взаємозамінюваною. У цьому випадку, зважаючи на необхідність формування еквівалентних фондів в національній валюті будуть потрібні заходи по збору додаткових доходів;

- **Уряд передає приватному сектору вигоди від збільшення притоку допомоги шляхом скорочення доходів, що може сприяти поліпшенню ділового клімату.** Доходи можуть бути скорочені на повну суму допомоги, а сукупні державні витрати і позики залишені без змін. Такий підхід передбачає, що допомога надходить у формі підтримки бюджету;

- **Допомога призводить до зменшення внутрішнього запозичення, і уряд приймає рішення не витратити зовнішню допомогу.** Таке може статися у випадку, якщо уряд нарощуватиме депозити в банківській системі з метою вивільнення ресурсів для приватного сектора;

- **Взаємозамінність іноземної допомоги є явищем, яке фактично означає, що фонди іноземної допомоги, призначені для одного проекту, можуть бути витрачені в інших цілях, якщо уряд змінює структуру своїх витрат.** Взаємозамінність іноземної допомоги підкреслює мотиви одержувача отримати допомогу, втім мотиви реципієнта не завжди спрямовані на вирішення проблеми боротьби з бідністю або продовольчої кризи та підвищення темпів зростання. Більше того, реалії сьогодення свідчать про те, що країни-донори все частіше схиляються саме до надання кредитів, а не грантів, таким чином, комерціалізуючи тематику допомоги.

Список використаної літератури

1. Doucouliagos, H. The aid effectiveness literature: The sad results of 40 years of research [Electronic resource] / H. Doucouliagos, M. Paldam // Journal of Economic Surveys. – 2009. – Vol. 23. – P. 433-461. – Mode of access: <http://ideas.repec.org/p/cam/camdae/0773.html>
2. McGillivray, M. Controversies over the impact of development aid: It works; it doesn't; it can, but that depends [Electronic resource] / M. McGillivray, S. Feeny, N. Hermes, R. Lensink // Journal of International Development. – 2006. – Vol. 18. – P. 1031-1050. – Mode of access: <http://ideas.repec.org/a/wly/jintdv/v18y2006i7p1031-1050.html>
3. Meschi, E. Trade and income inequality in developing countries [Electronic resource] / E. Meschi, M. Vivarelli // World Development. 2009. – Vol. 37. – P. 287-302. – Mode of access: <http://eprints.ioe.ac.uk/4526/1/Meshi2009Trade287.pdf>
4. Shafiullah, M. Foreign aid and its impact on income inequality [Electronic resource] / M. Shafiullah // International Review of Business Research Papers. – 2011. – Vol. 7. - № 2. – P. 91-105. – Mode of access: <http://www.bizresearchpapers.com/7.Shafiullah-FINAL.pdf>
5. Fleck, R.K. Changing aid regimes? U.S. foreign aid from the Cold War to the War on Terror [Electronic resource] / R.K. Fleck, C. Kilby // Journal of Development Economics. – 2010. – Vol. 91. – P. 185-197. – Mode of access: http://www.relooney.info/0_NS4053_67.pdf
6. Angeles L. Aid effectiveness: The role of the local elite [Electronic resource] / L. Angeles, K.C. Neanidis // Journal of Development Economics. – 2009. – Vol. 90. – P. 120-134. – Mode of access: <http://eprints.gla.ac.uk/40475/>
7. Tavares, J. Does foreign aid corrupt? [Electronic resource] / J. Tavares // Economics Letters. – 2003. – Vol. 79. – P. 99-106. – Mode of access: <http://www.dochas.ie/Shared/Files/4/DoesForeignAidCorruptFinal.pdf>

8. Alesina, A. Do corrupt governments receive less foreign aid? [Electronic resource] / A. Alesina, B. Weder // *American Economic Review*. – 2002. – Vol. 92. – P. 1126-1137. – Mode of access: http://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/4553011/alesina_corruptgovernments.pdf
 9. Rajan, R.G. Aid, Dutch disease, and manufacturing growth [Electronic resource] / R. G. Rajan, A. Subramanian // *Journal of Development Economics*. – 2011. – Vol. 94. – P. 106-118. – Mode of access: <http://edepot.wur.nl/197584>
 10. Hodler, R. Rent seeking and aid effectiveness [Electronic resource] / R. Hodler // *International Tax and Public Finance*. – 2007. – Vol. 14. P. 525-541. – Mode of access: <http://ideas.repec.org/a/kap/itaxpf/v14y2007i5p525-541.html>
 11. Selaya, P. Does foreign aid increase foreign direct investment? [Electronic resource] / P. Selaya, R. V. Sunesen. – Mode of access: <http://econpapers.repec.org/paper/kudkuiedp/0804.htm>
 12. Портал Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
 13. Nielsen L. Classifications of Countries Based on Their Level of Development: How it is Done and How it Could be Done [Electronic resource] / L. Nielsen // *IMF Working Paper*. - 2011. - Mode of access: http://www.relooney.fatcow.com/0_NS4053_1504.pdf.
 14. Herzer, D. The Effect of Foreign Aid on Income Inequality: Evidence from Panel Cointegration [Electronic resource] / D. Herzer, P. Nunnenkam. – Mode of access: http://www.ifw-members.ifw-kiel.de/publications/the-effect-of-foreign-aid-on-income-inequality-evidence-from-panel-cointegration/KWP_1762.pdf
 15. Boone, P. Politics and the effectiveness of foreign aid [Electronic resource] / P. Boone // *European Economic Review*. – 1996. – Vol. 40. – P. 289-329. – Mode of access: <http://academic.research.microsoft.com/Publication/3584393/politics-and-the-effectiveness-of-foreign-aid>
 16. Клементс Б. Внешняя помощь: гранты или кредиты [Электронный ресурс] / Б. Клементс, С. Гупта, А. Пивоварский, Э. Р. Тионгсон. – Режим доступа: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/rus/2004/09/pdf/clements.pdf>
 17. Stiglitz J. E. Globalization and its discontents / J. E. Stiglitz // *New York: W. W. Norton*. – 2002. – p.282.
 18. Evans T.L. Understanding the Political Economy of Enforced Dependency in the Globalized World. A Springboard for Sustainability-oriented Action [Electronic resource] / T.L. Evans // 2011. – Mode of access: http://www.feasta.org/documents/enforced_dependency/enforced-dependency.pdf
 19. Rowbotham M. Goodbye America! Globalization, debt and the dollar empire / M.Rowbotham // *Charlbury, Oxfordshire, England: Jon Carpenter Publishing*. - 2000. – 209 p.
 20. Nissanke, M. Channels and Policy Debate in the Globalisation-Inequality-Poverty Nexus [Electronic resource] / M. Nissanke, E. Thorbecke // *WIDER Discussion Paper no. 2005/08*. – Mode of access: <http://ucAtlas.ucsc.edu/blog/?p=48>
- Стаття надійшла до редакції 17.02.2014.

N. Reznikova, M. Rubtsova

**OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE IN THE CONTEXT OF THE
MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS IMPLEMENTATION: THE PROBLEM
OF REDUCING INCOME INEQUALITY AND ELIMINATING POVERTY.**

The article contains analysis of the economic essence of the official development assistance (ODA) and mechanisms for its rendering, with emphasis on its relation with the Millennium Development Goals (MDG). The problem of assistance, as seen in the article, is not confined to the regional dimension, with a set of starting conditions and implications, but

covers the global perspective, with emphasis on eliminating poverty and alleviating ineffective distribution of incomes. The goals are highlighted, which were unanimously recognized by the countries that are ODA donors as a guideline for financial transactions to less developed countries burdened by debt.

This study devoted to the ODA efficiency is a contribution in long-drawn out and controversial debates about its efficiency enhancement. Results of the study go contrast to optimistic views that the ODA can be an effective means in eliminating poverty in recipient countries, if even it fails to have visible effects for medium-term growth. The analysis covers overall effects that cannot be attributed to any individual mechanism for rendering the ODA. This, accordingly, has important implications. While previous studies were focused on widening the inequality gap due to abuses of local elites in recipient countries or use of the ODA for private benefits, the proposed approach is focused on enhancing the ODA in a way that would enable to prevent resources misuse due to better control over their flows, and on undertaking and supporting meaningful and transparent actions pertaining to the ODA, which would consider benefits of the poor population strata. The analyzed empirical data give clear evidence that income measures in developing countries have not changed since 90s of the past century.

Adequacy of the strategies implemented by ODA donors in the recipient countries is questioned. Subjects to criticism are privatization strategies, which, while failing to push up internal capital construction, transferred resources and enterprises to foreign investors on affordable prices. Repatriation of income received by foreign investors to home (developed) countries is interpreted by the authors as pumping the resources out of underdeveloped economies, which but aggravated the long-standing government debt. The ODA capability to cope with problems of inequality in income distribution and poverty elimination is challenged.

Several patterns of the relationship between ODA and poverty elimination are highlighted. Critical judgment of ODA effects for MDG from the perspective of poverty elimination and unequal distribution of incomes is given.

Key words: *international aid, recipient countries, debtor countries, foreign aid funds, channels of influence, public debt, economic development, income inequality*

УДК 658.5

И.М. Царук, Ю.Б. Шпилевая

ЗАЩИТА ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УРОКИ ДЛЯ УКРАИНЫ

Открытость национальных экономик, глобализационные и интеграционные процессы, повышение роли потребления, огромное разнообразие товаров и технологий их изготовления, появление новых форм реализации товара – это факторы, которые актуализируют вопросы защиты прав потребителей в нынешних условиях. В настоящей статье проанализирован зарубежный опыт в области защиты прав потребителей, определены направления, наиболее эффективные и доступные для заимствования и адаптации в условиях украинской экономики.

Ключевые слова: *потребитель, права потребителей, защита прав потребителей, потребительский экстремизм.*